

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ, ΜΑΡΤΙΟΣ '94 Νο 1

"ΠΟΤΕ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ" ΠΛΗΝ ΘΑΝΑΤΟΥ

Την 6η του Μάρτη, ο θάνατος νίκησε μια από τις γενναιότερες Ελληνίδες, πρώτη ανάμεσα στους πρώτους, τη δημοφιλέστερη της Ελλάδας, μέσα και έξω από τα σύνορά της, που είχε αντιπάλους αλλά ποτέ εχθρούς, τη Μελίνα Μερκούρη. Με τίτλο "ΜΕΛΙΝΑ Η ΑΘΗΝΑΙΑ" όπως θα την αποκαλούσαν στα χρόνια του Περικλή, έγραφε η "Monde" της επομένης: "Η Μελίνα Μερκούρη ήταν μια γυναίκα ελεύθερη και μόνιμα οργισμένη. Υπήρξε, στους ρόλους της και στη ζωή της, ψυχή τε και σώματι αφιερωμένη στην Ελλάδα, τραγωδός και στρατευμένη, και όμορφη συνάμα στο γέλιο της. Δεύτερη πατρίδα της ήταν η Γαλλία, αλλά και το θέατρο. Ηθοποιός και πολιτίης αμφοτέρα με πάθος, με ταλέντο. Τίποτα δεν ήταν δυνατό να της αντισταθεί σε τίποτα, ν' αντισταθεί στη θέληση της μάγισσας ή της αγωνίστριας. Τίποτα πλην καρκίνου. Ο οποίος της σκότωσε μια Κυριακή".

Το πραξικόπημα του 1967 βρήκε την Μελίνα στη Νέα Υόρκη. Πρωταγωνιστούσε στο "Ίλια Αγάπη μου", ένα μιούζικαλ του Μπρόντγουαιη, διασκευή της κινηματογραφικής επιτυχίας "Ποτέ την Κυριακή", με μουσική Μάνου Χατζιδάκη. Μετά από κάθε παράσταση, το κοινό τη φώναζε να βγει στη σκηνή και να μιλήσει για την κατάσταση στην Ελλάδα. Ένα βράδυ, αποφάσισε να το κάνει. Η Χούντα της αφαίρεσε την ελληνική της υπηκοότητα. Η απερισκεπτη αυτή πράξη μετέβαλε μια μέχρι τότε απολιτική γυναίκα σε στρατιώτη της Δημοκρατίας μαζί με πολλούς άλλους όλων των πολιτικών παρατάξεων. Είναι η γενιά των πολιτικών της μεταπολίτευσης. Ο πατέρας της Μελίνας ήταν βουλευτής και χρημάτισε υπουργός Δημόσιας Τάξης σε δεξιά κυβέρνηση. Ο παππούς της χρημάτισε δήμαρχος της Αθήνας για 30 χρόνια, διώχτηκε από τους Βενιζελικούς και μάλιστα εξορίστηκε στην ...Κορσική, στον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο, την εποχή του Εθνικού Διχασμού. Αλλά η Μελίνα που έφερε το χαμόγελο στην πολιτική, ξεπέρασε το στενά πολιτικό φράγμα, άγγιξε τις καρδιές των απλών ανθρώπων και γέμισε με περηφάνια την Ελληνίδα γυναίκα φέρνοντας στο δημόσιο χώρο μια ζωή υποδειγματική, τον Άνθρωπο της ελευθερίας, της εντιμότητας, του ευγενικού λόγου και του

ευγενικότερου αντίλογου. Η Ελλάδα πενθεί τον πολιτισμένο άνθρωπο, που δεν την έφερε στο Υπουργείο Πολιτισμού η τύχη, αλλά η ίδια η Ιστορία.

Η Μελίνα έφτασε στο Παρίσι το 1968 και έζησε τα δύσκολα χρόνια της εξορίας ανάμεσά μας. Το σπίτι της στη rue de Seine ήταν πάντα ανοιχτό για όλους. Το γαλλικό θέατρο και ο γαλλικός κινηματογράφος την ήξεραν καλά και την διεκδικούσαν από μας. Αλλά ο νους ήταν στραμμένος στην Ελλάδα κι 'έψαχνε συνέχεια να δει τι μπορεί να κάνει, τι μπορεί να παίξει ή να τραγουδήσει με θέμα ελληνικό για να μπορεί να φέρνει συνέχεια την Ελλάδα στη γαλλική επικαιρότητα. Ύστερα από είκοσι χρόνια, για πρώτη φορά, από τα γαλλικά μέσα ενημέρωσης - και από τα πιο επίσημα χείλη - ξανακούστηκε η λέξη Ελληνισμός, μαζί με τ' όνομα της Μελίνας. Και ο θάνατός της ακόμα, ήταν μοιραίο να ξαναφέρει την Ελλάδα στη διεθνή επικαιρότητα, σε μια στιγμή που το όνομα της Ελλάδας βρέθηκε ξεχασμένο, ή ακόμα και ποδοπατημένο από μια σειρά Ευρωπαίους πολιτικούς και σημαντική μερίδα του τύπου. Μια Μελίνα κατάφερε να το αναστήσει, με την έξοδό της από τη ζωή. Θανάτω θάνατο πατήσας.... Ας είναι ελαφρό το χόμα που τη σκεπάζει.

*****

HOMMAGE A MELINA MERCOURI

Η Ελλάδα και ο Απόδημος Ελληνισμός ετοιμάζονται να γιορτάσουν τα 20 χρόνια από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας στην πατρίδα μας.

Η Κοινότητά μας θα συμμετάσχει σ' αυτόν τον εορτασμό που θα είναι ταυτόχρονα το καλύτερο μνημόσυνο που θα μπορούσε να γίνει σ' έναν από τους πρωτεργάτες του αντιδικτατορικού αγώνα, τη Μελίνα Μερκούρη, μια γνήσια Ελληνίδα του Παρισιού, για ένα μεγάλο μέρος της ζωής της.

Καλούμε τα μέλη μας και τους φίλους μας Γάλλους

την Τετάρτη 6 Μαρτίου 1994 στις 20:00

στο Ελληνικό Σπίτι

9 rue Mesnil, Paris XVI, M^o Victor Hugo.

ΑΠΟΧΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Όπως κάθε χρόνο, η Κοινότητα γιόρτασε την Εθνική Επέτειο της 25ης Μαρτίου στις αίθουσες του Δημαρχείου του 9ου, με την ίδια επιτυχία. Ήταν η γιορτή των μαθητών των Ελληνικών Σχολείων μας, με τη συμμετοχή των τάξεων του Châteaufort-Malabry. Αλλά φέτος, για πρώτη φορά στη μακρά ιστορία των Ελληνικών Σχολείων του Παρισιού - και για πρώτη φορά στην ιστορία της νεώτερης Ελλάδας! - η γιορτή προετοιμάστηκε από τα ίδια τα παιδιά, με τη βοήθεια των γονέων τους και τη δική μας, χωρίς τη συμμετοχή του διδακτικού προσωπικού.

Ο Σύλλογος των Ελλήνων Εκπαιδευτικών αποφάσισε ν' απόσχει και από τη γιορτή και από την προετοιμασία της, δίκην απεργίας, με σκοπό ν' ασκήσει πίεση στο Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας για την επίλυση μιας σειράς αιτημάτων του. Η Κοινότητα έχει εκδηλώσει πάντα και έμπρακτα τη συμπάραστασή της στα δίκαια αιτήματα των εκπαιδευτικών. Αλλά είναι υποχρεωμένη να διαμαρτυρηθεί μαζί με τους γονείς και το σύνολο της Ελληνικής παροικίας, για την αψυχολόγητη και τελικά άστοχη αυτή αποχή που δεν εξυπηρετεί ούτε τους συνδικαλιστικούς αγώνες των εκπαιδευτικών ούτε τους ιδιαίτερα ευαίσθητους στόχους μιας εθνικής γιορτής σε μια σημαντική για τη χώρα μας χρονική περίοδο.

Η Κοινότητα οργανώνει δεκάδες μορφωτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις κάθε χρόνο. Έχει και την ανάλογη εμπειρία και την δυνατότητα να φέρει σε πέρας μια απλή, ζεστή, οικογενειακή, και ερασιτεχνική γιορτή, όπως είναι το πρόγραμμα της 25ης Μαρτίου, όπως άλλωστε αποδείχτηκε φέτος. Οι έλληνες εκπαιδευτικοί δεν είναι φυσικά επαγγελματίες του θεάματος και δεν τους ζητούμε παρά μια φιλική, θερμή συμπάρασταση στην προετοιμασία ενός προγράμματος, που, λίγο ως πολύ, επαναλαμβάνεται εδώ και τόσα χρόνια.

Η σύγχυση ανάμεσα στην συνδικαλιστική δράση (και μάλιστα σε μη εργάσιμη μέρα) και στην απομάκρυνση από την παραδοσιακή ηθική συμπάρασταση σ' ένα κομμάτι του ξενιτεμένου Ελληνισμού μόνο σ' επιδείνωση σχέσεων μπορεί να οδηγήσει και σ' απευκαταίες παρεξηγήσεις, χωρίς να εξασφαλίζει δικαίωση των αιτημάτων. Η Ελληνική Κοινότητα λυπάται που η έλλειψη άμεσης εργασιακής σχέσης με τους εκπαιδευτικούς των Σχολείων της δεν της επιτρέπει, αυτή τη στιγμή, να δώσει η ίδια τις αρμόζουσες λύσεις στα προβλήματά τους.

Για λόγους αντικειμενικής ενημέρωσης σας παραθέτουμε το βασικό αίτημα των Εκπαιδευτικών όπως μας διατυπώθηκε σε κείμενο που μας διαβίβασε ο Σύλλογός τους :

".....Επί πέντε χρόνια οι κεντρικές ελληνικές υπηρεσίες (ΥΠ.Ε.Π.Θ. - ΥΠ.Ε.Ξ.) και οι εδώ εκάστοτε προξενικές και πρεσβευτικές αρχές δεν φροντίζουν για την έκδοση "ειδικής κάρτας παραμονής" στους εκπαιδευτικούς. Οι γαλλικές αρχές αρνούνται να εκδώσουν απλή κάρτα παραμονής (carte de séjour) επειδή οι εκπαιδευτικοί είναι δημόσιοι υπάλληλοι σε επίσημη αποστολή και έρχονται με υπηρεσιακό διαβατήριο.

Ειδική κάρτα παραμονής διαθέτουν όλοι οι αλλοδαποί εκπαιδευτικοί που βρίσκονται στη Γαλλία, καθώς και οι συνάδελφοί μας στο Βέλγιο, στη Γερμανία κλπ. Διατελούμε δηλαδή, υπό καθεστώς ημιπαρανομίας που μας δημιουργεί πάρα πολλά καθημερινά προβλήματα και μας στερεί βασικά δικαιώματα μέσα στη γαλλική κοινωνία και στο γαλλικό κράτος....."

**ΑΠΑΝΤΗΣΤΕ
ΣΤΗΝ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΣΚΑΝΔΑΛΟ**

Η Τουρκία ετοιμάζεται να στείλει δικούς της κυονόκρανους για να χωρίσει τα αντίπαλα στρατόπεδα στη Βοσνία. Τη στιγμή που οι επιδρομείς της στην Κύπρο έχουν απέναντί τους ...κυονόκρανους του ΟΗΕ που τους εμποδίζουν να διαπεράσουν τη γραμμή ΑΤΙΛΛΑ ! Θα τολμήσει ο ΟΗΕ να γίνει συνεργός σ' ένα τέτοιο πρωτοφανές σκάνδαλο ; Το μόνο που μένει είναι να στείλει ο ΟΗΕ Τούρκους κυονόκρανους για να προστατεύει το κομμάτι της ελεύθερης Κύπρου από τους Τούρκους επιδρομείς !

Σας καλούμε να διαμαρτυρηθείτε στο Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ : Γράψτε ή τηλεγραφήστε στη διεύθυνση :

Monsieur Boutros Boutros-Gali
Secrétaire Général,
Nations Unis
733 3ème avenue New York,
10017, USA.

*****

ΔΙΧΟΓΝΩΜΙΑ, ΔΙΧΟΝΟΙΑ, ΔΙΧΑΣΜΟΣ
ΠΟΛΥΦΩΝΙΑ, ΟΜΟΝΟΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Την 11η Ιουνίου διεξάγονται οι Ευρωεκλογές. Οι Έλληνες του Παρισιού θα μπορούν να ψηφίσουν όσοι είναι γραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους του Προξενείου στο Ελληνικό Σπίτι. Η Κοινοτική Στέγη θα μεταβληθεί εκείνη την ημέρα σε Εκλογικό Κέντρο. "Όπου γης και πατρίς", λέει ένα λαϊκό γνωμικό από τα αρχαιότερα. Γιατί από τα πιο αρχαία χρόνια, οι Έλληνες και ξενιτεύονταν και εξελλίνιζαν τους τόπους της ξενιτιάς τους. Για τους προγόνους μας, η Διασπορά ήταν προνόμιο για πολίτες με συνείδηση ευθύνης. Η ξένη γη μόνο των "επιφανών" μπορούσε να είναι πατρίδα, κατά τον Περικλή. Και κατά τον Δημόκριτο των "σοφών" και των "έντιμων" ("Ανδρί σοφώ πάσα γη βατή, ψυχής γαρ αγαθής πατρίς ο σύμπας κόσμος"). Γιατί, ας μη ξεχνάμε, εκείνα τα χρόνια, επιφάνεις δεν γίνονταν ούτε οι αδαείς, ούτε οι μικρόψυχοι. Αυτός που ψήφισε υπέρ της εξορίας του Αριστείδη χωρίς να ξέρει γιατί και για ποιόν ψηφίζει - έμεινε για πάντα ανώνυμος.

Οι Έλληνες του Παρισιού έχουν το δικό τους κοινοβούλιο, την Ελληνική Κοινότητα, που είναι κι αυτό ένα εργαστήρι δημοκρατικής αγωγής. Εκλέγουν και εκλέγονται ελεύθερα. Οι οικονομικές, ταξικές, φυλετικές, ακόμα και θρησκευτικές, διακρίσεις δεν έχουν θέση στο δικό μας Σπίτι. Στόχος της Κοινότητας δεν είναι η στεία διχογνωμία που οδηγεί στη Διχόνοια και στο Διχασμό, αλλά η Πολυφωνία που οδηγεί στην Ομόνοια. Ο Ελληνισμός δεν είναι προνόμιο "ισχύος και κέρδους" (όπως σημειώνει ο Θεόφραστος σ' έναν από τους Ελληνικούς "Χαρακτήρες" που περιγράφει) αλλά κοινό γνώρισμα όλων όσων ταυτίζονται μ' αυτόν και τρέφονται από τις ρίζες του. Η δε Δημοκρατία δεν είναι ένα απλό προνόμιο, αλλά μια ανάγκη, μια αξία με την οποία η Φύση έχει προικίσει τον άνθρωπο. Η Ελληνική Κοινότητα δεν είναι ένα κλειστό σωματείο με συγκεντρωτικό καταστατικό και περιοριστικές διατάξεις, αλλά ένας ανοιχτός για όλους Σύλλογος, με πλήρη δικαιώματα για όλα τα μέλη της που υπακούει μόνο στους εκάστοτε νόμους και στον υπέρτατο νόμο της πλειοψηφίας. Αυτή είναι η έννοια της "κοινότητας", μιας κοινωνίας οικογενειών και πολιτών που συμβιώνουν κάτω από μια κοινή εθνική και πολιτιστική στέγη. Η πολιτιστική αυτή συμβίωση συνεπάγεται 2 βασικές υποχρεώσεις.

Η πρώτη υποχρέωση είναι ηθική : η διατήρηση της ενότητας, του αλληλο-σεβασμού και της αλληλο-βοήθειας. Είναι η υποχρέωση της "σοφίας

και της αγαθής ψυχής" στην οποία αναφέρεται η ρήση του Δημόκριτου. Η μισαλλοδοξία και η διχόνοια, αν στοχεύουν την Κοινότητα με σκοπό να την φθείρουν και να την υποτάξουν, υπονομεύουν τελικά - και αποτελεσματικά - αυτόν τον ίδιο τον Ελληνισμό. Δυστυχώς, τα τελευταία τρία χρόνια, γνωρίσαμε θλιβερά κρούσματα υπονόμησης και της Κοινότητας και του Ελληνικού Σπιτιού που το Κράτος της παραχώρησε το 1981.

Από τον 4ο κιάλας αιώνα π.Χ., ο Θεόφραστος - μαθητής του Αριστοτέλη και συνεχιστής του έργου του - στο βιβλίο του "Χαρακτήρες" περιέγραψε τα 30 βασικά ελλοιώματα του Έλληνα. Για τον "Λαίμαργο της εξουσίας" γράφει: "Το μόνο που ξέρει να λέει είναι : Ελάτε να μαζευτούμε πέντε-δέκα, στα κρυφά, μόνοι μας, και να δούμε πως θα ξεφορτωθούμε τον όχλο που μας περιβάλλει (εκ του όχλου και της αγοράς απαλλαγίναί). Και διαβάλλει στους ξένους τους συμπατριώτες του, που δεν συμμερίζονται τις ιδέες του και δεν ανήκουν στο κόμμα του". Ευτυχώς, όπως παραδέχεται και ο Θεόφραστος, πρόκειται για την "πλεονεξία των ολίγων". Το σύνολο της παροικίας μας, ανεξάρτητα από τις ιδεολογικές ευαισθησίες του καθενός, που είναι θεμιτές, σεβαστές και αναγκαίες, τιμάει το ελληνικό της όνομα, στην πόλη του Παρισιού, καλύτερα από κάθε άλλη.

Η δεύτερη υποχρέωση είναι ηθική και καταστατική : η οικονομική ενίσχυση της Κοινότητας, μέσω της επίσιας συνδρομής και των δωρεών. Τα έξοδα της Κοινότητας είναι τεράστια, ξεπερνάνε τις 500.000 φράγκα το χρόνο (το σύνολο πηγαίνει στα Σχολεία, στη συντήρηση και λειτουργία του Σπιτιού, στην έκδοση του Δελτίου και στις μεγάλες εκδηλώσεις μας, το Χορό και τις εθνικές γιορτές) και μόνο ένα πέμπτο των μελών - προς τιμήν τους - ανταποκρίνεται σ' αυτή την υποχρέωση. Η Κοινότητα δεν είναι ένα μικρό σωματείο με είκοσι μέλη και δύο εκδηλώσεις το χρόνο. Έχει 3.000 μέλη και προσφέρει πάνω από 1.000 ώρες μορφωτικού και κοινωνικού προγράμματος στα μέλη της, και στα μέλη άλλων συλλόγων. Όσο δε παράδοξο κι αν φαίνεται, δεν έχει κρατικές επιχορηγήσεις. Παρ' όλα αυτά, έκανε πέρυσι 70.000 φράγκα έξοδα για τη στατική υποστήριξη του Σπιτιού, φέτος ανακαίνισε την αίθουσα του ισογείου, ήδη έχει αποφασισθεί η επισκευή της στέγης και ελπίζουμε σύντομα της πρόσοψης. Και όσοι έχουν εκδηλώσει στο παρελθόν πρόθεση να βοηθήσουν το Σπίτι - Σύλλογοι ή άτομα - ήρθε η μεγάλη στιγμή να πουν το μεγάλο ναι (ή το μικρό, όχι).

P. M.

*****

ΕΤΗΣΙΑ ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Κοινότητας αποφάσισε να συγκαλέσει την Κυριακή 22 Μαΐου 1994 ώρα 17:00 την ετήσια τακτική γενική συνέλευση.

Σύμφωνα με το άρθρο 41 του Καταστατικού η απαιτούμενη απαρτία είναι το 25% των ψηφισάντων στις τελευταίες εκλογές, δηλαδή 324 μέλη.

Ημερήσια διάταξη : α) απολογισμός δράσης του Δ.Σ. β) Οικονομικός απολογισμός, στο Ελληνικό Σπίτι, 9 rue Mesnil 75116 PARIS, M^o Victor Hugo.

Σε περίπτωση μη απαρτίας η συνέλευση επαναλαμβάνεται στον ίδιο χώρο και η απαιτούμενη συμμετοχή είναι το 20% των ψηφισάντων, δηλαδή 259 μέλη

την **ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΙΟΥΝΙΟΥ 1994** ώρα 17:00 στο **ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΠΙΤΙ**

Προϋποθέσεις συμμετοχής : Τα μέλη που έχουν πληρώσει την συνδρομή του 1994 (100F το χρόνο για το πρώτο μέλος της οικογένειας, 50F το χρόνο για τα επόμενα μέλη της οικογένειας, 50F το χρόνο για φοιτητές ή συνταξιούχους)

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΑΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ

Το Δ.Σ. της Κοινότητας.

GRÈCE

DES VACANCES EN TOUTE LIBERTÉ

A.K VENTOURIS

ITALIE-GRECE

F/B "ANNA V" F/B "AGIA METHODIA"

DEPARTS QUOTIDIENS D'ITALIE ET DE GRECE
BRINDISI IGOUMENTITSA PATRAS

VOLS REGULIERS DIRECTS

ATHENES ou SALONIQUE... AU DEPART DE PARIS

LOCATIONS DE VOITURES

Η Αγγελική, η Μαρία και ο Νώντας είναι πάντα στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε πληροφορία χρειαστείτε.

ABS RENSEIGNEMENTS ET INSCRIPTIONS **AV** LICENCE ETAT 1912

ATSARO VOYAGES

21, rue Vernet 75008 PARIS - Tél : 47.23.41.03

S.A.R.L. au Capital de 900.000 F. - RC Paris B 321 442 073 - DIRET 321 429 073 00015 - APE 7409
Membre du S.N.A.V. et Garantie ABS - Assurance Responsabilité Civile et Professionnelle - Garantie - Contrat n° 568 13 84 V

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ :

Ο Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε. κύριος Boutros BOUTROS-GHALI αποφάσισε να στείλει Τούρκους κυονόκranους στη Βοσνία. Βιαστείτε να του γράψετε !

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Β΄ ΤΡΙΜΗΝΟ 1994

- 23 Μαρτίου : ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΒΡΑΔΥΑ με τη G. PRASSINOS συνδιοργανωμένη με τον σύλλογο LES AMIS DE LA GRECE.
25 Μαρτίου : ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ : "Κυριακάτικο Ξύπνημα".
27 Μαρτίου : ΔΙΑΛΕΞΗ του Α. ΡΑΦΤΗ.
30 Μαρτίου : ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΒΡΑΔΥΑ.
- 01 Απριλίου : ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ του Στ. ΝΙΚΟΛΑΙΔΗ.
06 Απριλίου : ΒΡΑΔΥΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ.
15 Απριλίου : ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ του Ν. ΓΟΥΤΟΥΛΗ.
22 Απριλίου : ΖΩΝΤΑΝΗ ΜΝΗΜΗ : ΑΛ. ΦΑΣΙΑΝΟΣ.
27 Απριλίου : ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΙΑΚΟΣΜΗΜΕΝΩΝ ΑΥΤΩΝ του Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.
- 13 Μαΐου : ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ : "Ποτέ την Κυριακή".
14 Μαΐου : ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΧΟΡΩΝ συνδιοργανωμένη με την TERPSISCHORE.
18 Μαΐου : ΔΙΑΛΕΞΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ του Ν. ΜΑΤΣΑ.
20 Μαΐου : ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ : "Ο έρωτας του Οδυσσέα".
22 Μαΐου : ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ στο ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΠΙΤΙ
27 Μαΐου : ΕΓΚΑΙΝΕΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΔΙΑΝΑΣ ΣΤΑΒΕΡΗ.
29 Μαΐου : ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΠΙΟΡΤΗ ΣΤΟ YERRES
- 10 Ιουνίου : ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ : "Το ταξίδι του μέλιτος".
15 Ιουνίου : ΕΚΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ.
19 Ιουνίου : ΓΕΝΙΚΗ ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ.

ΤΙ ΕΓΙΝΕ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΠΙΤΙ Α΄ ΤΡΙΜΗΝΟ 1994

- 14 Ιανουαρίου : ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ των Β. WERBER και Γ. ΑΡΕΤΟΣ.
16 Ιανουαρίου : ΚΟΨΙΜΟ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΤΑΣ από την Ελληνική, Κυπριακή Κοινότητα και Ομοσπονδία Ελληνικών Κοινοτήτων Γαλλίας.
21 Ιανουαρίου : ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ: "Η Φανέλα με το 9" (α)
22 Ιανουαρίου : ΒΡΑΔΥΑ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ.
(η βραδυά συνδιοργανώθηκε με τον Ο.Μ.Ε.Π.).
22 Ιανουαρίου : ΔΙΑΛΕΞΗ του ΡΗ. JULIEN. (CONNAISSANCE HELLENIQUE).
23 Ιανουαρίου : ΚΟΨΙΜΟ ΠΙΤΤΑΣ του συλλόγου Ελλήνων Ραφτάδων.
27 Ιανουαρίου : ΔΙΑΛΕΞΗ του Γ. ΑΧΥΡΟΠΟΥΛΟΥ (Ενώση Ελλήνων Εκπ/κών)
- 04 Φεβρουαρίου : ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ του Γ. ΚΟΥΚΟΥΛΕ.
09 Φεβρουαρίου : ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΞΗ του ελληνογαλλικού συλλόγου Amicale Des Médecins Hellènes de France.
11 Φεβρουαρίου : ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ : "Η Φανέλα με το 9" (β)
15 Φεβρουαρίου : ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ Ελληνογαλλικού συλλόγου Ψυχιάτρων Ψυχολόγων και Ψυχαναλυτών.
18 Φεβρουαρίου : ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ του Σεβ. Μητροπολίτου κ.κ. ΙΕΡΕΜΙΑ.
26 Φεβρουαρίου : ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ GEORGE V.
- 04 Μαρτίου : ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ του Γ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗ.
04 Μαρτίου : ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ του Ελληνικού συλλόγου Ραφτάδων.
09 Μαρτίου : ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΒΡΑΔΥΑ (LES AMIS DE LA GRECE).
09 Μαρτίου : ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΚΩΝ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ.
11 Μαρτίου : ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ : "Η τιμή της αγάπης"
13 Μαρτίου : ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΟΡΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ 25η ΜΑΡΤΙΟΥ στο Δημαρχείο του 9ου.
15 Μαρτίου : ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ συλλόγου Ψυχιάτρων Ψυχολόγων και Ψυχαναλυτών.
18 Μαρτίου : ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ του Γ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ.
19 Μαρτίου : ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ Ε.Π.Ε.Σ.
20 Μαρτίου : ΛΙΘΟΚΡΙΑΤΙΚΟ ΠΑΡΤΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΜΑΣ.

annonces

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ
LA CHORALE DES ANCIENS SCOUTS ET
GUIDES DE THESSALONIKI présentera un
programme de chants grecs le samedi 26 mars
1994 à 19h00 à la salle des Fêtes de la Mairie du
Xème ardt, 72 rue du Faubourg Saint Martin,
M° Château d'Eau. Participent aussi les groupes de
danses folkloriques de la Communauté Hellénique et
du Lykion Ellinidon. Carte d'entrée (participation
aux frais 70F) à la Maison de la Grèce.

ΕΚΘΕΣΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
της Γιούλικας ΛΑΚΕΡΙΔΟΥ
από τις 2 έως τις 21 Απριλίου 1994
στη γκαλερί Liliane François
15 rue de Seine Paris VI.

Εγκαίνια στις 2 Απριλίου από 17:00 έως 21:30.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ

Τα μαθήματα θα πραγματοποιηθούν στο Ελληνικό
Σπίτι στις : 17-04, 08-05 1994, ώρα 16:00.

*****

Ε.Π.Ε.Σ.

Ο Σύλλογος Ελλήνων Φοιτητών έχει την
εφημερία του κάθε Παρασκευή από τις 17:00 ως
20:00 στο Ελληνικό Σπίτι, 9 rue Mesnil, Paris
XVI, M° Victor Hugo. Τηλέφωνο : 47.04.67.89.

*****

APPRENDRE A JOUER DU BOUZOUKI

Rencontre d'information avec M. Dimitris
PATELIS, à la Maison de la Grèce le dimanche 8
mai 1994 à 16h00. Une participation aux frais sera
demandée à ceux qui souhaitent suivre les cours.

*****

COURS DE GREC MODERNE AU COLLEGE GERARD PHILIPPE

Cours pour adultes prévus au Collège les samedi
pendant les cours de grec de nos élèves. Réunion
d'information dans la salle à côté de la loge du
gardien (entrée rue des Amiraux) le samedi 9 mai
1994 à 14h30. Rens : à la Maison de la Grèce.

*****

RUSES ET AMOURS D'ULYSSE

24 chants sur les tentations et les épreuves du héros
d'Homère. Création avec ANGELA. Au théâtre
ALEXANDRE DUMAS, place Andrée Malraux,
Saint-Germain-en-Laye à certaines dates en Avril et
en Mai. Location : 30.87.07.07.

**GRANDE FETE CHAMPETRE
A YERRES
le Dimanche 29 Mai 1994
de 10h00 à 20h00**

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ

ΛΕΣΧΗ

Στο Ελληνικό Σπίτι, ώρα 20:00 τις παρακάτω
Παρασκευές.

25-03-94 : "ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΞΥΠΙΝΗΜΑ"
του Μιχάλη ΚΑΚΟΠΙΑΝΗ.

Παίζουν : Έλλη Λαμπέτη, Δημήτρη Χορν. Μια
νεαρή πωλήτρια κερδίζει τον πρωτο αριθμό του
λαχείου, μα χάνει το λαχείο και αναγκάζεται να
το μοιραστεί με το νεαρό που το βρήκε. Ένας
χαριτωμένος δικηγόρος καταφέρνει να ενώσει
τους δύο τυχερούς.

13-05-94 : "ΠΟΤΕ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ" του Ζυλ
ΝΤΑΣΣΕΝ

Παίζουν : Μελίνα Μερκούρη, Ζυλ Ντασσέν κ.α.
Ένας Αμερικανός συγγραφέας που ονομάζεται
Όμηρος προσπαθεί να διδάξει μια πολύ
πρωτότυπη Πειραιώτισσα της τρούμπας και
τελικά διδάσκεται από εκείνη τη χαρά της ζωής.
Μια χαρούμενη κωμωδία γεμάτη φωτεινές εικόνες
του Πειραιά και μουσική Μ. Χατζιδάκη που
έγινε παγκόσμια επιτυχία. Η Μελίνα Μερκούρη
τιμήθηκε με το βραβείο Α' Γυναίκειου ρόλου στο
Φεστιβάλ Καννών το 1961 και ο Μ. Χατζιδάκης
με το Όσκαρ καλύτερης μουσικής.

20-05-94 : "Ο ΕΡΩΤΑΣ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ" του
Βασίλη ΒΑΦΕΑ.

Παίζουν : Κώστας Βουτσάς, Αθηνόδωρος
Προύσαλης, Κατερίνα Ροδίου κ.α.
Ένας ταλαιπωρημένος οικογενειάρχης απολύεται
ξαφνικά από το λογιστήριο που δουλεύει χρόνια.
Είναι καλοκαίρι, η γυναίκα του και τα παιδιά
του λείπουν διακοπές κι αυτός θα συναντήσει
στο δρόμο μια νέα κοπέλλα που θα την ερωτηστεί
κεραυνοβόλα και θα την πάρει από πίσω. Έτσι,
θα βρεθεί σε πολυτελείς βίλλες, σε παραλίες, σε
κόττρα, σε νυχτερινά κέντρα, σε τσαντήρια...
Πόσο θα κρατήσει όμως το όνειρο του
ανθρώπικου μας :

10-06-94 : "ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΜΕΛΙΤΟΣ" του
Γιώργου ΠΑΝΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ με μουσική
Μάνου ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ.

Παίζουν : Σταύρος Ξενίδης, Μπέττυ Λιβανού,
Γκέλυ Μαυροπούλου, Κούλης Στολίνγκας κ.α.
Σε μια λουτρόπολη με ιαματικά νερά, μερικοί
άνθρωποι της τρίτης ηλικίας βρίσκονται απέναντι
στη δύση της ζωής. Μερικοί αντιμετωπίζουν με
καρτερία ένα μελλον γεμάτο πλήξη και φθορά -
που για κάποιους είναι ήδη παρόν -, ενώ
υπάρχουν κι εκείνοι που δεν το βάζουν κάτω κι
εξακολουθούν να ζουν τον έρωτα και τις μικρές
καθημερινές απολαύσεις. Τα όνειρα μπλέκονται
με τις επιθυμίες και το πνεύμα είναι πάντα
πρόθυμο, παρά την αδυναμία της σάρκας. Τελικά,
οι γέροι θα αποδείξουν ότι εξακολουθούν να
παραμένουν μεγάλα παιδιά.

◆ ◆ ◆

ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

(Εκλαϊκευμένες διαλέξεις - συζητήσεις εγκυκλοπαιδικής επιμόρφωσης)

Τα σεμινάρια γίνονται στο Ελληνικό Σπίτι, 9 rue Mesnil, Paris XVIe, M^o Victor Hugo
ώρα 19:30 - 21:30 τις παρακάτω Παρασκευές :

- 01-04-94 : Σ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Καθηγητής στο Collège de France.
"Πώς ελέγχει ο εγκέφαλος τη συμπεριφορά μας" (συνέχεια της ομιλίας της Δευτέρας 08-03-93).
- 15-04-94 : Ν. GOUGOULIS, Ψυχίατρος, ψυχαναλυτής.
"Εφηβική κρίση και Τοξικομανία".

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΒΡΑΔΥΑ

Η βραδυά θα πραγματοποιηθεί την Τετάρτη 30 Μαρτίου 1994 στις 19:30, στο Ελληνικό Σπίτι, 9 rue Mesnil, Paris 16e και θα περιλαμβάνει δύο μέρη :

Α' ΜΕΡΟΣ : "Les Racines de la Grécité", vidéo-film όπου ο ποιητής Γιάννης ΡΙΤΣΟΣ απαγγέλει ποιήματά του.

Β' ΜΕΡΟΣ : Απαγγελία ποιημάτων από την ελληνική Ανθολογία.

*****

EXPOSITION D'OEUVES DE PAQUES DECORES DE LA GRECE ET DU MONDE ENTIER

Ο Κύριος Νίκος ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ παρουσιάζει τη συλλογή του *Διακοσμημένα αυγά από την Ελλάδα και από όλο τον κόσμο*. Τα εγκαίνια της έκθεσης θα γίνουν στις 27 Απριλίου 1994 στις 19:00 στο Ελληνικό Σπίτι, 9 rue Mesnil, Paris XVI, M^o Victor Hugo. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι και τις 6 Μαΐου.

*****

"INTRODUCTION AUX DANSES GRECQUES"

Διάλεξη του κυρίου Άλκη ΡΑΦΤΗ, διευθυντή του θεάτρου "ΔΩΡΑ ΣΤΡΑΤΟΥ", με θέμα "Εισαγωγή στους Ελληνικούς Χορούς" την Κυριακή 27 Μαρτίου 1994 στις 16:00. Μετά τη διάλεξη θα γίνει παρουσίαση χορών από ένα από τα χορευτικά γκρουπ της Κοινότητας.

*****

ATELIER DE THEATRE

L'atelier de théâtre en grec et en français, dirigé par Yorgios PETROUNIAS - metteur en scène professionnel - a lieu tous les samedi de 14h15 à 18h15. Nous y travaillons sur des extraits de pièces de : *Eschyle, Shakespeare, Molière, Goldoni, Büchner, Brecht et Maniotis*. Trois représentations en Juin 1994 permettront de partager avec le public notre rencontre avec ses auteurs. Une participation aux frais est demandée. Renseignements à la Maison de la Grèce au 47.04.67.89.

*****

EXPOSITION DE PEINTURE DE DIANE STAVERIS

du 27 au 10 juin 1994
Vernissage le 27 à 19h00
à la Maison de la Grèce
9 rue Mesnil, Paris XVI.

ΔΙΑΛΕΞΗ ΤΟΥ ΝΕΣΤΟΡΑ ΜΑΤΣΑ ΜΕ ΤΗΝ
ΕΓΚΑΪΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΕΙΟΥ ΤΩΝ 50 ΧΡΟΝΩΝ
ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ
ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ.

"ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ ΜΟΝΑΞΙΑ". Αναφορά στη ζωή και το έργο του εθνικού μας ποιητή. Μετά τη διάλεξη θα παρουσιαστεί ντοκυμαντέρ του Ν. ΜΑΤΣΑ με πολύτιμα στοιχεία από το αρχείο Παλαμά.

*****

PRESENTATION DES DANSES FOLKLORIQUES GRECQUES

La Communauté Hellénique et l'association TERPSICHORE vous proposent un après-midi de danses folkloriques le samedi 14 Mai au centre sportif au 17 rue Léopold Bellan, 75002 Paris, M^o Sentier à 15h00. Les danses seront présentées par les groupes de la Communauté Hellénique et de TERPSICHORE. Carte d'entrée retirée d'avance à la Maison de la Grèce. Prix : 50F.

*****

ΕΚΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η Ελληνική Κοινότητα οργανώνει τριήμερη έκθεση βιβλίου με βιβλία από την Βιβλιοθήκη του Ελληνικού Σπιτιού. Έναρξη της έκθεσης στις 15 Ιουνίου 1994 στις 19:30. Διάρκεια ως και τις 18 Ιουνίου.

*****

MEMOIRE VECUE : ALEKOS FASSIANOS

Dans le cadre de la série de vidéo-films des archives audiovisuelles de la Communauté Hellénique projection du : "Alekos Fassianos" le vendredi 22 avril 1994 à 20h00 à la Maison de la Grèce.

*****

"MINI-UNIVERSITE" DE LA COMMUNAUTE HELLENIQUE

Nous publions aujourd'hui un résumé de la conférence : "Les "ORIGINES DE L'UNIVERS". de M. Nikos PRANTZOS, astrophysicien, chercheur au C.N.R.S.

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΦΡΕΞΗΣ

1. Η επανάσταση του ηλιοκεντρικού συστήματος.

Στο μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας της ανθρώπινης σκέψης η εικόνα του Σύμπαντος, ήταν στατική και ανθρωποκεντρική : γύρω από το κέντρο του κόσμου, τη Γη, εκτεινόταν ο χώρος των πλανητών και των απλανών άστρων, χώρος αιώνιος και αναλλοίωτος μέσα στο χρόνο. Το γεωκεντρικό αυτό σύστημα του Πτολεμαίου, έχοντας την υποστήριξη της Αριστοτελικής αυθεντίας θριάμβευσε πάνω στο ριζοσπαστικότερο ηλιοκεντρικό σύστημα του Αρίσταρχου : υιοθετημένο από την Καθολική Εκκλησία, αποτέλεσε το κοσμολογικό πρότυπο για εκατοντάδες χρόνια.

Ωστόσο οι παρατηρήσεις των κινήσεων των πλανητών από Τ. Brahe, J. Kepler, κ.α. κατά το 16ο αιώνα ήρθαν να κλονίσουν αυτή την εικόνα. Δεκαεφτά περίπου αιώνες μετά τον Αρίσταρχο τον Σάμιο, ο πολωνός Ν. Κοπέρνικος ξανάφερνε στο κέντρο του ηλιακού συστήματος (κι όχι του κόσμου) τον ήλιο, γύρω από

τον οποίο κινούνται η Γη και οι υπόλοιποι πλανήτες. Οι κινήσεις όλων αυτών των σωμάτων, καθώς και των μακρινών άστρων (που δεν είναι παρά ήλιοι παρόμοιοι με το δικό μας) έγινε δυνατό να περιγραφούν με αυστηρά μαθηματικό τρόπο ένα αιώνα αργότερα, όταν ο I. Newton διατύπωσε τη θεωρία της βαρύτητας, απόρροια της οποίας ήταν οι νόμοι της Ουράνιας Μηχανικής.

Με τον τρόπο αυτό ολοκληρώνεται η πρώτη σύγχρονη "επανάσταση" στην Κοσμολογία : η αντικατάσταση ενός στατικού ανθρωποκεντρικού πρότυπου από ένα άλλο μη ανθρωποκεντρικό και δυναμικό, το πλαίσιο του οποίου όμως παρέμενε εξίσου αιώνιο και αμετάβλητο μ' αυτό του προηγούμενου. Ωστόσο και η εικόνα αυτή έχει τις αδυναμίες της. Πιο συγκεκριμένα, η Κλασική Νευτώνεια θεωρία της βαρύτητας αδυνατεί να περιγράψει το πως συμπεριφέρεται μια άπειρη κατανομή ύλης. Τι γίνεται λοιπόν αν το Σύμπαν είναι πράγματι άπειρο ;

2. Το Σύμπαν του Einstein.

Η αδυναμία αυτή δεν επρόκειτο να θεραπευτεί παρά στις αρχές του 20ου αιώνα, με τη διατύπωση από τον Α. Einstein, της Γενικής Θεωρίας της Σχετικότητας. Η θεωρία αυτή πετυχαίνει μια πολύ καλύτερη περιγραφή της βαρύτητας απ' ό,τι η προηγούμενη θεωρία του Νεύτωνα (την οποία περιγράφει σαν μερική περίπτωση) και επιπλέον, είναι σε θέση να περιγράψει τη συμπεριφορά άπειρων κατανομών ύλης. Το θεωρητικό "εργαλείο" ήταν έτοιμο για το νέο άλμα.

Οι λύσεις των εξισώσεων της Γενικής Σχετικότητας από τον Σοβιετικό μαθηματικό Α. Friedman στα 1922 έδειξαν

κάτι καταπληκτικό : το Σύμπαν (άπειρο ή πεπερασμένο, αδιάκριτο) δεν μπορεί να είναι στατικό, αιώνια δηλαδή ακίνητο, αλλά πρέπει να βρίσκεται σε κίνηση, είτε διαστολής είτε συστολής (παρόμοια μ' ένα εκτοξευμένο από το εδαφος αντικείμενο που μπορεί να βρίσκεται σε ανοδική ή σε καθοδική τροχιά, αλλά εντελώς απίθανο να το συλλάβουμε να ισοροπεί στον αέρα). Ακόμη και ο ίδιος ο Einstein (παρακινούμενος από φιλοσοφικούς λόγους) αρνήθηκε να δεχθεί σε μια πρώτη φάση μια τόσο εκπληκτική απόρροια της θεωρίας του, προτιμώντας να την τροποποιήσει ώστε να περιγράψει ένα στατικό Σύμπαν. Σύντομα θα διαπίστωνε ότι επρόκειτο για τη "μεγαλύτερη πλάνη της ζωής του", όπως αναγκάστηκε να ομολογήσει.

Εκτός από τη θεωρία, και ο τομέας της παρατήρησης γνώρισε αλματώδη άνοδο στο διάστημα αυτό, επωφελούμενος από την κατασκευή όλο και μεγαλύτερων τηλεσκοπίων, όπως αυτό του όρους Wilson στη δεκαετία του 1910. Έτσι στα 1924 ο Αμερικανός αστρονόμος E. Hubble ανακάλυψε ότι ορισμένα νεφελώματα, που μέχρι τότε πιστεύονταν ότι βρίσκονται μέσα στο Γαλαξία μας, αποτελούν στην πραγματικότητα ανεξάρτητους γαλαξίες (συγκεντρώσεις εκατομμυρίων άστρων και σκόνης) σε μεγάλες αποστάσεις από το δικό μας. Για τρίτη φορά ο άνθρωπος διαπίστωνε την ασημαντικότητά του μέσα στον κοσμικό χώρο.

- όχι μόνο η Γη μας δεν είναι παρά ένας από τους πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος.

- όχι μόνο ο Ήλιος μας δεν είναι παρά ένα ασήμαντο άστρο (στις παρυφές) του Γαλαξία.

- αλλά και ο ίδιος ο Γαλαξίας μας δε έχει τίποτα το ιδιαίτερο, χαμένος όπως είναι ανάμεσα στα δισεκατομμύρια όμοιους του που παρατηρούμε στο προσιτό μας μέρος του Σύμπαντος.

3. Η διαστολή του Σύμπαντος.

Ένα ακόμη ισχυρότερο σοκ έμελλε ωστόσο να ακολουθήσει. Στα 1929 ο Hubble παρατήρησε ότι όλοι οι γαλαξίες (εκτός από 3-4 κοντινούς μας που ανήκουν στην τοπική ομάδα γαλαξιών) απομακρύνονται από τον δικό μας, και μάλιστα τόσο γρήγορα, όσο πιο μακριά βρίσκονται. Αυτό προκύπτει από το ότι το φως τους φτάνει πιο κόκκινο απ' ό,τι θα έπρεπε "φυσιολογικά" να είναι.

Κατοπινές παρατηρήσεις με όλο και πιο τελειοποιημένα όργανα (καθώς και σε άλλες περιοχές του φάσματος) έδειξαν ότι το ίδιο ισχύει για τον καθένα από τα δισεκατομμύρια τους γαλαξίες που μπορούμε να δούμε : απομακρύνονται όλοι από τον δικό μας, καθώς βέβαια και μεταξύ τους, με μια ταχύτητα ανάλογη προς την απόστασή τους, εικόνα σύμφωνη με τη διαστολή του Σύμπαντος που προέκυπτε από τη θεωρία.

Η σημαντική αυτή ανακάλυψη (για την οποία είναι μυστήριο πως ο Hubble δεν πήρε βραβείο NOBEL) ήρθε να γκρεμίσει οριστικά την εικόνα ενός στατικού Σύμπαντος, αντικαθιστώντας την μ' αυτήν ενός Σύμπαντος σε εξέλιξη. Μαζί με τη λύση των κοσμολογικών εξισώσεων της Γενικής Σχετικότητας από τον Friedman, η ανακάλυψη της απομάκρυνσης των γαλαξιών έβαλε τα θεμέλια της σύγχρονης κοσμολογίας.

Αντίθετα μ' ό,τι φαίνεται με την πρώτη ματιά, η διαστολή αυτή του Σύμπαντος δεν έχει κανένα κέντρο : όπως τα

μυρμήγκια στη δισδιάστατη επιφάνεια ενός μπαλονιού που φουσκώνει απομακρύνονται μεταξύ τους χωρίς κανένα να κατέχει μία προνομιούχα θέση, έτσι και οι γαλαξίες απομακρύνονται ο ένας από τον άλλο μέσα στον τρισδιάστατο χώρο, χωρίς κανέναν να βρίσκεται σε κάποιο κέντρο της διαστολής. Είναι σημαντική η παρατήρηση αυτή γιατί επιβεβαιώνει για μια ακόμη φορά, την "αντι-ανθρωποκεντρική" Κοσμολογική Αρχή του Κοπέρνικου : η περιοχή του κόσμου στην οποία ζούμε δεν έχει τίποτα το εξαιρετικό, ότι συμβαίνει στη γειτονιά μας συμβαίνει (πολύ χονδρικά) και στα πιο απομακρυσμένα μέρη του Σύμπαντος, ή ακόμη οι φυσικοί νόμοι που ισχύουν εδώ ισχύουν παντού το ίδιο.

4. Προς την "αρχή" του Σύμπαντος.

Αντιστρέφοντας (νοερά) την εικόνα της διαστολής μπορεί κανείς εύκολα να φανταστεί ότι στο παρελθόν οι γαλαξίες ήταν πολύ πιο κοντά ο ένας στον άλλο από ότι είναι τώρα, μ' άλλα λόγια ότι η μέση πυκνότητα της ύλης ήταν μεγαλύτερη από την σημερινή. Ανεβαίνοντας έτσι το ρεύμα του χρόνου μπορούμε να φανταστούμε μια στιγμή όπου η πυκνότητα της ύλης ήταν εξαιρετικά μεγάλη, μεγαλύτερη από οποιαδήποτε τιμή μπορούμε να πετύχουμε στο εργαστήριο. Κάτι αντίστοιχο συνέβαινε και με τη θερμοκρασία μια που ένα αέριο θερμαίνεται όταν το συμπιέζουμε. Προεκτείνοντας την εικόνα αυτή ως τα άκρα, ο Βέλγος κληρικός G. Lemaître διατύπωσε στη δεκαετία του '30 την άποψη ότι ολόκληρο το Σύμπαν "εκπήδησε" από μια κατάσταση εξαιρετικά μεγάλης πυκνότητας και θερμοκρασίας, το "πρωταρχικό άτομο", όπως το ονόμασε. Η κατοπινή διαστολή και ψύξη του Σύμπαντος

επέτρεψε την ύλη να οργανωθεί στους σχηματισμούς (γαλαξίες, αστρικά συστήματα κ.λπ.) που παρατηρούμε σήμερα. Χωρίς καμιά αμφιβολία, η εικόνα αυτή ταίριαζε απόλυτα με τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του Lemaître και την εικόνα της δημιουργίας του Σύμπαντος από κάποιο υπέρτατο Ον μια που η κατάσταση αυτή του πρωτοατόμου (καθώς και οποιαδήποτε "προηγούμενη") φαινόταν απροσπέλαστη στην (τότε) Φυσική. Καθόλου παράξενο λοιπόν, που η παπική Εκκλησία έσπευσε να υιοθετήσει τη θεωρία αυτή σαν επιστημονική απόδειξη δημιουργίας του κόσμου και συνεπώς της ύπαρξης του Θεού.

5. Τα "κενά" του Σύμπαντος.

Κι ωστόσο, η εικόνα ενός Σύμπαντος σε εξέλιξη, με κάποια "αρχή" μέσα στο χρόνο (θα δούμε στη συνέχεια τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να χρησιμοποιείται η λέξη αυτή), δεν ήταν εύκολο να γίνει αποδεκτή από μια μεγάλη μερίδα των επιστημόνων, για φιλοσοφικούς κύρια λόγους. Έτσι, στη δεκαετία του '40 οι Βρετανοί H. Bondi και T. Gold, καθώς και ο F. Hoyle διατύπωσαν την άποψη ότι στα κενά που δημιουργούνται από την απομάκρυνση των γαλαξιών καινούριοι γαλαξίες σχηματίζονται από τη συμπύκνωση της ύλης (ατόμων υδρογόνου), η οποία ξεπηδάει από το κενό με κάποιο μυστηριώδη τρόπο. Έτσι, το Σύμπαν βρίσκεται μεν σε κίνηση (δεν είναι στατικό), αλλά η κατάστασή του παραμένει στάσιμη μέσα στο χρόνο : σ' όλες τις εποχές παρουσιάζει την ίδια εικόνα, π.χ. τον ίδιο αριθμό γαλαξιών ανά μονάδα όγκου, αντίθετα με την εικόνα της έκρηξης όπου ο αριθμός αυτός μικραίνει στο πέρασμα του χρόνου, λόγω της διαστολής. Ο ρυθμός, με τον οποίο θα

έπρεπε να δημιουργείται καινούρια ύλη για να καλύψει τα κενά είναι τόσο μικρός, που είναι εντελώς αδύνατο να ανιχνευτεί. Αν εξαιρέσει κανείς τον ανεξήγητο τρόπο δημιουργίας ύλης από το κενό (εξ ίσου ανεξήγητος με τη "δημιουργία" όλου του Σύμπαντος σύμφωνα με τη θεωρία του Lemaître), η νέα αυτή ερμηνεία της απομάκρυνσης των γαλαξιών, γνωστή σαν θεωρία της Σταθερής Κατάστασης (Steady State) εμφανίζοταν εξαιρετικά ελκυστική από φιλοσοφική άποψη.

6. Στο "καυτό" Αρχέγονο Σύμπαν.

Την ίδια περίπου εποχή, στη δεκαετία δηλαδή του '40, ο Αμερικανός φυσικός Γ. Gamow και οι συνεργάτες του Alpher και Herman, χρησιμοποιώντας την (νεαρή τότε) Πυρηνική Φυσική, προσπάθησαν να περιγράψουν τα φυσικά φαινόμενα που μπορεί να συνέβησαν στο "καυτό" αρχέγονο Σύμπαν, μέσα στα πλαίσια της θεωρίας του Lemaître. Η εργασία αυτή είχε 2 πολύ σημαντικά συμπεράσματα :

1) Αν πράγματι το Σύμπαν βρέθηκε στο παρελθόν σε μια πυκνή και θερμή κατάσταση, με θερμοκρασίες μεγαλύτερες από μερικές χιλιάδες βαθμούς, θα έπρεπε να διατηρηθεί σήμερα (κάπου 10 δισεκατομ. χρόνια μετά την περίοδο εκείνη, όπως προκύπτει από τον παρατηρούμενο ρυθμό της διαστολής του) μια θερμοκρασία 10 βαθμών Kelvin περίπου (10 πάνω από το απόλυτο μηδέν, ή -263 Κελσίου), εξαιτίας της διαστολής και της συνακόλουθης ψύξης του. Στην αντίθετη περίπτωση (αν δηλαδή δεν είχε περάσει από τέτοια φάση), η θερμοκρασία του θα έπρεπε να είναι πολύ κοντά στο απόλυτο μηδέν (-273 C).

2) Αν το Σύμπαν γνώρισε στο παρελθόν ακόμη ψηλότερες θερμοκρασίες (μερικά δισεκατομμύρια βαθμούς) τότε η ύλη του δεν μπορούσε να υπάρχει παρά με τη μορφή "στοιχειωδών" σωματιδίων, όπως τα πρωτόνια και τα νετρόνια που αποτελούν τα συστατικά των ατομικών πυρήνων. Οι πυρηνικές αντιδράσεις ανάμεσα στα σωματίδια αυτά στο μικρό διάστημα (περίπου 15 λεπτά) που η θερμοκρασία παρέμεινε σε ψηλά επίπεδα, θα μπορούσαν να συνθέσουν ένα μόνο από 92 στοιχεία που παρατηρούμε στη φύση, το ελαφρό Ήλιο-4 (2 πρωτόνια +2 νετρόνια στο πυρήνα του), προς μεγάλη απογοήτευση του Gamow, που περίμενε να εξηγήσει με τον τρόπο αυτό τη δημιουργία όλων των στοιχείων. Ο Gamow πλούτισε και με άλλα στοιχεία από την πυρηνική φυσική τη θεωρία του Lemaître, την οποία ο F. Hoyle "βάπτισε" δίνοντάς της το άκομφο (αλλά πετυχημένο, όπως αποδείχτηκε στη συνέχεια) όνομα του Big-Bang (Μεγάλη Έκρηξη : ο όρος έκρηξη δεν αποδίδει ωστόσο την πραγματικότητα, γιατί προϋποθέτει την ύπαρξη κάποιου χώρου, μέσα στον οποίο η έκρηξη συμβαίνει και διαδίδεται. Αντίθετα, το Σύμπαν εξ ορισμού καταλάμβανε ανέκαθεν όλο το χώρο, και η διαστολή τον δημιουργούσε καινούργιο. Ο όρος Big-Bang καθιερώθηκε, παρ' όλα αυτά).

7. Οι θερμοπυρηνικές αντιδράσεις στα άστρα.

Για περίπου 15 χρόνια οι 2 θεωρίες ακολούθησαν "βίαιους παράλληλους", ξεσηκώνοντας τον ενθουσιασμό ή την αποδοκιμασία τόσο στους επιστημονικούς κύκλους, όσο και στο πλατύ κοινό. Στο διάστημα αυτό ο δαιμόνιος F. Hoyle (από τους κορυφαίους αστροφυσικούς του 20ου αιώνα) πέτυχε εκεί που ο

"αντίπαλός" του Gamow είχε αποτύχει : μπόρεσε να αποδείξει ότι οι "φούρνοι" που κατασκευάζουν τα διάφορα στοιχεία στο Σύμπαν είναι τα άστρα.

Στις πυρακτωμένες καρδιές τους, σε θερμοκρασίες δεκάδων και εκατοντάδων εκατομμυρίων βαθμών, οι πυρηνικές αντιδράσεις οδηγούν στο σχηματισμό ολο και πιο σύνθετων ξεκινώντας από το απλούστατο υδρογόνο (1 μόνο πρωτόνιο στον πυρήνα του). Όταν τα άστρα φτάσουν στο τέλος της ζωής τους εκρήγνυνται και σκορπίζουν τα υλικά, που "μαγειρεύουν" για εκατομμύρια χρόνια στα σπλάχνα τους, στο μεσοαστρικό χώρο, όπου καινούργια άστρα και αστρικά συστήματα θα σχηματιστούν αργότερα.

Ο Hoyle (που εξακολουθούσε να μη συμπαθεί την ιδέα του Big-Bang) και οι συνεργάτες του κατάφεραν να δείξουν ότι όλα τα στοιχεία που παρατηρούμε στο Σύμπαν έχουν συνταθεί με αυτόν τον τρόπο, εκτός από τον Ήλιο-4 (!), η αστρική παραγωγή του οποίου είναι ανεπαρκής για να εξηγήσει την παρατηρούμενη ποσότητά του.

8. Η μεγαλύτερη ανακάλυψη της εποχής μας.

Στο μεταξύ, καμιά από τις δύο αντίπαλες θεωρίες δεν κατάφερε να υπερισχύσει της άλλης. Η κατάσταση αυτή συνεχίστηκε μέχρι το 1964, χρονιά κατά την οποία η μεγαλύτερη ανακάλυψη στην Αστρονομία του τελευταίου μισού αιώνα ήρθε να ξεχωρίσει τους δύο "μονομάχους" : οι Αμερικανοί A. Penzias και R. Wilson δοκιμάζοντας μια ραδιο-αντέννα στο Bell Telephone Laboratories του New Jersey, συνέλαβαν μια ακτινοβολία η οποία φαινόταν να έρχεται με την ίδια ένταση απ' όλες τις κατευθύνσεις του ουρανού

(ήταν δηλαδή ισότροπη), πράγμα που απέκλειε την περίπτωση να ήταν η πηγή της σημειακή.

Μελετώντας τις ιδιότητες της ακτινοβολίας αυτής, που φαίνεται να "γεμίζει" ομοιόμορφα όλο το Σύμπαν, οι επιστήμονες μπόρεσαν να προσδιορίσουν τη θερμοκρασία της : 3K μόνο, πολύ κοντά δηλαδή στους 10K που είχαν προβλέψει ο Gamow και συνεργάτες του (η διαφορά οφείλεται στον εσφαλμένο υπολογισμό από τους αστρονόμους της "ηλικίας" του Σύμπαντος στη δεκαετία του '40 : τη θεωρούσαν μικρότερη από ότι πιστεύεται σήμερα. Εξαιτίας αυτού ο Gamow και οι συνεργάτες του υπολόγισαν ότι το Σύμπαν θα είχε "κρυώσει" λιγότερο στο μεταξύ). Ούτε η θεωρία της Σταθερής Κατάστασης, ούτε καμιά από τις υπόλοιπες που είχαν προταθεί δεν ήταν σε θέση να εξηγήσει πειστικά την ύπαρξη αυτής της ακτινοβολίας, για την οποία η μόνη λογική ερμηνεία φαίνεται να προσφέρεται από τη θεωρία του Big-Bang : η ακτινοβολία στην οποία "λούζεται" ομοιόμορφα το Σύμπαν δεν είναι τίποτα άλλο παρά το "κατεψυγμένο" κατάλοιπο της "ολογερής" νεότητάς του, κατεψυγμένο εξαιτίας της διαστολής και ψύξης στα 10-15 δισεκατομμύρια χρόνια που πέρασαν από τη Μεγάλη Έκρηξη.

Το γεγονός ότι η ύπαρξη της είχε προβλεφθεί από τον Gamow, αντί να εξηγηθεί εκ των υστέρων, όπως συνήθως, ανεβάζει ακόμη περισσότερο την αξιοπιστία και το κύρος της θεωρίας (η ανακάλυψη της θα είχε έρθει νωρίτερα αν οι αστρονόμοι είχαν πάρει την πρόβλεψη του Gamow και των συνεργατών του στα σοβαρά).

Η ανακάλυψη αυτή αποτέλεσε το σημαντικότερο "καρφί" στο "φέρετρο" της θεωρίας της Σταθερής Κατάστασης (παρά τις

προσπάθειες του Hoyle και των συνεργατών του), όχι όμως και το μόνο.

9. Η ποσότητα του 'Ηλιοι-4 στο Σύμπαν.

Η ποσότητα του 'Ηλιου -4 είναι το δεύτερο μεγάλο ατού της θεωρίας του Big-Bang. Πρώτον, είναι πολύ μεγάλη, περίπου 25% της μάζας του Σύμπαντος : ακόμη και όλα τα άστρα των γαλαξιών μαζί είναι αδύνατο να έχουν συνθέσει τόσο πολύ, ενώ αντίθετα οι πυρηνικές αντιδράσεις του Big-Bang είναι άνετα σε θέση να το κάνουν. Δεύτερον, είναι εξαιρετικά ομοιόμορφη, έχοντας την ίδια τιμή σ' όλους τους γαλαξίες ακόμη και στους πιο μακρινούς, όπως δείχνουν οι παρατηρήσεις.

Σύμφωνα με τη θεωρία της Σταθερής Κατάστασης θα έπρεπε να διαφέρει από γαλαξία σε γαλαξία, αφού τα άστρα των πιο παλιών θα έπρεπε να έχουν συνθέσει μεγαλύτερες ποσότητες από αυτά των πιο νέων γαλαξιών (κάτι τέτοιο συμβαίνει με τα βαρύτερα από το 'Ηλιο-4 στοιχεία που όπως είδαμε πιο πάνω συντίθεται αποκλειστικά από τα άστρα).

10. Συμπεράσματα.

Συνοψίζοντας λοιπόν τα παραπάνω, μπορούμε να πούμε ότι το μοντέλο του Big-Bang στηρίζεται σε τρία σημαντικά παρατηρησιακά στοιχεία, δηλαδή :

1) Την ομοιόμορφη απομάκρυνση των γαλαξιών (ένδειξη ότι το Σύμπαν διαστέλλεται).

2) Την θερμική ακτινοβολία των 3K (ένδειξη ότι το Σύμπαν υπήρξε κάποτε πολύ θερμό και πυκνό) και

3) Την ποσότητα των ελαφρών στοιχείων He-4 και

δευτέριο (ένδειξη ότι το Σύμπαν υπήρξε θερμότερο από πολλά εκατομμύρια βαθμούς, ώστε οι πυρηνικές αντιδράσεις ανάμεσα στα βασικά στοιχεία της ύλης πρωτόνια και νετρόνια να μπορέσουν να σχηματίσουν τα στοιχεία αυτά).

Παρά την αναμφισβήτητη επιτυχία του, το μοντέλο του Big-Bang δεν αποτελεί και την τελική λέξη πάνω στο Σύμπαν, μια που αφήνει αναπάντητα αρκετά ερωτήματα. Σε μια επόμενη συνεργασία θα δούμε τα όρια του μοντέλου και το πως η σύγχρονη Φυσική προσπαθεί να τα ξεπεράσει.

Νίκος ΠΡΑΝΤΖΟΣ

"PSYCHANALYSE ET PENSEE GRECQUE"

Table ronde organisée par l'Association Franco-hellénique de Psychiatrie, Psychologie et Psychanalyse dans le cadre des manifestations de l'Ambassade de la Grèce à l'occasion de la présidence hellénique de l'Union Européenne le jeudi 5 mai 1994 de 18h00 à 20h00 à la Maison de l'Europe Hôtel des Coulanges - Sévigné, 35, rue des Francs-Bourgeois, Paris IV. *Participants :*
J.-Cl. ARBOUSSE BASTIDE, M. DARAKI, J. HASSOUN, Z. FRANGOPOULOS, V. PAPANAKOS, Cl. SYNODINOU, Ch. ZERVIS.

COMMUNAUTE HELLENIQUE DE PARIS ET DES ENVIRONS
Siège : MAISON DE LA GRECE
9 rue Mesnil, 75016 Paris
Tél : 47.04.67.89 - Fax : 47.04.68.13
Rensponsable de la rédaction :
Le Bureau Executif de la Communauté Hellénique.
Rensponsable de la publication :
Le Président de la Communauté M. R. MANTHOULIS.
Abonnement annuel : 50 frs.

Le plaisir des traversées ITALIE / GRECE

- De Ancone / Trieste vers Corfou, Igoumenista, Patras

Nouveauté 1994

- De Bari vers Igoumenitsa et Patras

20% de réduction sur le billet retour

UNE FLOTTE DES PLUS IMPORTANTES AVEC 8 BATEAUX
F/B CANDIA, F/B APTERA, F/B KYDON, F/B RETHIMNO, F/B KRITI,
F/B VENIZELOS, F/B LATO, F/B LISSOS

Agent Général pour la France: EPIROTIKI / EUROCROISIERES
5, Bd des Capucines 75002 Paris
Tél. : 42.66.97.53 Fax. : 42.65.15.33

BLEU BLANC Voyages

Le spécialiste de la Grèce

- VOLS SPECIAUX A PARTIR DE 1520FF*
- VOLS REGULIERS DIRECTS
- TRAVERSEES MARITIMES ITALIE-GRECE
- FORFAITS, SEJOURS, CROISIERES, CIRCUITS LOCATION DE VOITURE...

*+ taxe française + taxe grecque 150 FF. Prix valable jusqu'au 31.3.1994

Renseignements : BLEU BLANC VOYAGES

53 Avenue de la République

75011 PARIS - licence 175619 tel : 40 21 31 31